

Bilgi Felsefesi — Deneme

KPSS AI Coach · 07.09.2026 · 6 soru

Bazı düşünceler, insan zihninin varlığın kendisine ve ilk nedenlerine ulaşabileceğini başlangıçta kabul eder. Bu kabul, eleştirel bir soruşturma yürütülmeden önce benimsenen ilkeler üzerine kuruludur. Böylece bilgiye ulaşma konusunda kuşkuyu temel alan tutumun karşısında yer alan bir anlayış ortaya çıkar.

1. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bilginin mümkün olup olmadığı sürekli kuşku konusu yapılmalıdır.
- B) İnsan zihninin nesnel bilgiye ulaşamayacağı başlangıçta kabul edilmelidir.
- C) Bazı ilkeler eleştirilmeden önce doğru kabul edilerek nesnel bilgiye ulaşılabilirliği savunulabilir.
- D) Bilginin değeri yalnızca bilimsel yöntemlerin sonuçlarıyla belirlenebilir.
- E) Varlığın ilk nedenleri yalnızca duyular aracılığıyla kavranabilir.

Bilim felsefesi, bilginin nasıl üretildiğini ve bilimsel çalışmaların hangi ölçütlerle değerlendirileceğini tartışır. Bu alandaki yaklaşımlardan biri, karmaşık bilimsel açıklamaları daha temel unsurlara ayırarak incelemeye yönelir. Diğer yaklaşım ise bilimsel bilgiyi, parçaların tek tek incelenmesinden daha geniş ilişkiler içinde ele alır.

2. Bu parçaya göre bilim felsefesindeki temel yaklaşım ayrımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İndirgemeci yaklaşım ile bütüncül yaklaşım
- B) Dogmatik yaklaşım ile kuşkucu yaklaşım
- C) Rasyonalist yaklaşım ile empirist yaklaşım
- D) Realist yaklaşım ile idealist yaklaşım
- E) Pragmatist yaklaşım ile fenomenolojik yaklaşım

Varlığın ne olduğuna ilişkin bazı açıklamalar, bütün gerçekliği tek bir temel ilkeye indirmeyi yeterli görmez. Bu açıklamalarda gerçekliğin temelinde birbirine indirgenemeyen iki unsur bulunduğu kabul edilir. Böyle bir yaklaşım, varlığı tek bir unsurla açıklayan görüşlerden ayrılır.

3. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Varlığın temelinde yalnızca maddi bir unsur bulunduğu savunulur.
- B) Varlığın temelinde yalnızca düşünsel bir unsur bulunduğu savunulur.
- C) Varlığın temelinde iki unsur bulunduğu savunulur.
- D) Varlığın temelinin bilinemez olduğu savunulur.
- E) Varlığın yalnızca algıdan ibaret olduğu savunulur.

E. Husserl'in kurduğu alan, felsefe tarihinde belirli bir inceleme çerçevesi olarak ele alınmaktadır. Bu alanın hangi temel felsefe sorunuyla ilişkili olduğu, onun niteliğini belirleyen başlıca özelliktir.

4. Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A)** Fenomenoloji temelde bir bilgi kuramıdır.
- B)** Fenomenoloji temelde bir ahlak öğretisidir.
- C)** Fenomenoloji temelde bir siyaset kuramıdır.
- D)** Fenomenoloji temelde bir sanat kuramıdır.
- E)** Fenomenoloji temelde bir varlık kuramıdır.

E. Husserl'in kurduğu fenomenoloji, felsefede belirli bir yaklaşım olarak ele alınır. Bu yaklaşımın hangi temel felsefe alanıyla ilişkilendirildiğı, onun niteliğini belirler.

5. Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A)** Bu yapı, bilgi kuramı niteliğindedir.
- B)** Bu yapı, varlık felsefesi niteliğindedir.
- C)** Bu yapı, ahlak felsefesi niteliğindedir.
- D)** Bu yapı, din felsefesi niteliğindedir.
- E)** Bu yapı, sanat felsefesi niteliğindedir.

E. Husserl'in kurduğu yaklaşım, temelde bir bilgi kuramı niteliğindedir. Bu nitelik, onu bilgi sorunlarını ele alan felsefi araştırmalarla ilişkilendirir. Dolayısıyla burada belirleyici olan, varlığın yapısına ilişkin iki unsur iddiası değil, bilginin kuramsal olarak ele alınmasıdır.

6. Bu parçaya göre E. Husserl'in kurduğu yaklaşım aşağıdakilerden hangisidir?

- A)** Fenomenoloji
- B)** Dogmatizm
- C)** Düalizm
- D)** Panteizm
- E)** Teoloji

Cevap Anahtarı

1. C

2. A

3. C

4. A

5. A

6. A

Çözümler

- 1.** Parça, zihnin varlığın kendisi ve ilk nedenleri hakkında nesnel bilgiye ulaşabileceğinin eleştiri öncesinde kabul edilmesini anlatır. Bu nedenle C seçeneği doğrudur; A seçeneği ise parçadaki kuşkuyu temel alan tutumu, anlatılan yaklaşımın kendisiymiş gibi göstermektedir.
- 2.** Parçada bir yaklaşımın bilimsel açıklamaları temel unsurlara ayırdığı, diğerinin ise bunları geniş ilişkiler içinde değerlendirdiği belirtilmektedir. Bu ayrım indirgemeci ve bütüncül yaklaşımlara karşılık gelir; B seçeneği ise bilim felsefesindeki bu ayrımı değil, bilgiye yönelik farklı bir tutumu ifade eder.
- 3.** Parçada gerçekliğin tek bir ilkeye indirgenemeyeceği ve temelinde birbirine indirgenemeyen iki unsur bulunduğu belirtilmektedir. Bu nedenle C doğrudur; A seçeneği ise iki unsurlu açıklamayı tek bir maddi unsura indirgediği için parçayla çelişir.
- 4.** E. Husserl'in kurduğu fenomenoloji, temelde bilgi kuramı olarak tanımlanır. Ahlak, siyaset, sanat ve varlık kuramları farklı felsefe alanlarını ifade eder; bu nedenle güçlü görünen diğer yargılar kapsam bakımından yanlıştır.
- 5.** E. Husserl'in kurduğu fenomenoloji, temelde bilgi kuramı olarak tanımlanır. Varlık felsefesi ise aynı genel felsefe alanı içinde yer alsa da bu yaklaşımın temel niteliğini karşılamaz.
- 6.** E. Husserl'in kurduğu fenomenoloji, temelde bir bilgi kuramı olarak tanımlanır. Düalizm ise bilginin niteliğini değil, varlığın temelindeki iki unsuru açıklar; bu nedenle en güçlü çeldirici olan C seçeneği parçadaki yaklaşımla örtüşmez.